

Dyslexieprotocol

Definitie dyslexie, zoals gehanteerd door de Stichting Dyslexie Nederland. Dyslexie is een stoornis die gekenmerkt wordt door hardnekkige problemen in de automatisering van de woordidentificatie (lezen) en/of schriftbeeldvorming (spellen).

Kenmerken

Dyslexie is niet te verhelpen, het is veel meer dan alleen het omdraaien van letters: Dyslectische leerlingen kunnen problemen hebben met:

- woordherkenning (technisch lezen)
- het onthouden van woordbeelden (spelling)
- het onthouden van losse gegevens (jaartallen, rijtjes, woordjes, muzieknoten, topografische namen, formules)
- twee dingen tegelijk doen, b.v. schrijven en luisteren.
- mondeling formuleren.
- de uitspraak in vreemde talen (ze proberen door een fonetische uitspraak de spelling te onthouden)
- het herkennen van verschillen tussen de klanken in de woorden.
- concentratie: ze kunnen zich niet afsluiten van zaken die niet belangrijk zijn, ze merken veel (storingen) in de omgeving op.

Deze moeilijkheden kunnen consequenties hebben voor vrijwel alle vakken; vooral die waarbij er veel informatie uit teksten moet worden verworven (zaakvakken, wiskunde, talen).

Afspraken m.b.t. leerlingen die een officiële dyslexieverklaring hebben, die afgeven is door een deskundige:

Voor alle vakken geldt:

1. Extra tijd bij schriftelijk werk indien nodig/gewenst.
2. Als er door niet leerstof gebonden fouten niet meer te controleren is of de leerling de leerstof wel of niet begrijpt, kan er mondeling overhoord worden.
3. In andere vakken dan de talen spelfouten niet meetellen, als het antwoord van de leerling herkenbaar is, wordt het goed gerekend.
4. Schriftelijk materiaal vergroten (A3 formaat, grote letters) indien nodig/gewenst.
5. Dictaten indien nodig/gewenst controleren.
6. Mogelijkheden bieden om prestaties te verhogen bijv. gebruik van Kurzweil

Voor Nederlands:

1. Bij *schrijfp* opdrachten wordt bij alle leerlingen (dyslect of niet) eenzelfde maximum voor taalfoutenaftrek gehanteerd.
2. Bij de overige toetsen, boekverslagen en werkstukken wordt door de sectie Nederlands een richtlijn op papier gesteld met betrekking tot de maximale puntenaftrek bij alle leerlingen (dyslect of niet).
3. Fouten m.b.t. letterverdraaiingen in vaste lettercombinaties (duer) worden niet fout gerekend.
4. Fouten m.b.t. (mede)klinkerverdubbeling worden niet meegerekend (koopen, verekt).
5. Fouten m.b.t. leerbare regels worden wel meegerekend: bij werkwoordspelling gaat het dus bijvoorbeeld om de goede uitgang: -d, -t, -te(n), -tte(n), de(n) en -dde(n). 'Hij heeft zijn spier verekt' (i.p.v. verrekt) wordt niet fout gerekend (zie regel 4).
6. Binnen het jaarprogramma is spelling slechts een onderdeel van het vak Nederlands, dus een dyslectische leerling kan dit onderdeel compenseren met andere onderdelen.

Voor Engels:

1. Als een woord fonetisch wordt geschreven, wordt dit goed gerekend. Dit met uitzondering van grammaticale fouten.
2. Fouten m.b.t. letterverdraaiingen in vaste lettercombinaties (huose) worden niet fout gerekend.
3. Als een woord door verkeerde spelling een andere betekenis krijgt, gelden de bovenstaande regels niet.

Voor Frans:

1. Als een woord fonetisch wordt geschreven, wordt dit goed gerekend. Dit met uitzondering van grammaticale fouten.
2. Indien accenten ontbreken, verkeerd geplaatst zijn, dan wel teveelgeplaatst zijn, wordt dit niet fout gerekend.
3. Fouten m.b.t. (mede)klinkerverdubbeling worden niet meegerekend. Bijv. comencer i.p.v. commencer of sooleil i.p.v. soleil wordt niet fout gerekend.
4. Fouten m.b.t. letterverdraaiingen in vaste lettercombinaties (puor, juene) worden niet fout gerekend.
4. Als een woord door verkeerde spelling een andere betekenis krijgt, gelden de bovenstaande regels niet.

Voor Duits:

1. Als een woord fonetisch wordt geschreven, wordt dit goed gerekend. Dit met uitzondering van grammaticale fouten.
2. Als een Umlaut in de grammatica is behandeld en foutief wordt toegepast geldt dat als een halve fout.
3. Fouten m.b.t. letterverdraaiingen in vaste lettercombinaties (Truam) worden niet fout gerekend.
4. Fouten m.b.t. (mede)klinkerverdubbeling worden niet meegerekend. Bijv. Monaat of Monnat wordt niet fout gerekend.
5. Als een woord door verkeerde spelling een andere betekenis krijgt, gelden de bovenstaande regels niet.

Voor klassieke talen:

- Spreek- & luistervaardigheid noch schrijfvaardigheid is een vaardigheid die bij klassieke talen wordt onderwezen of getoetst, spellingsvaardigheid dus evenmin. De *lees*vaardigheid van de leerling in de klassieke taal staat centraal.
- De leerling hoeft slechts te *spellen* in de klassieke taal, wanneer getoetst wordt of hij een bepaalde verbuiging of vervoeging beheerst of kan toepassen.
- Hierbij worden letteromdraaiingen in vaste klinkercombinaties noch in stam (bijvoorbeeld 'peuro' i.p.v. 'puero') noch in uitgang (bijvoorbeeld 'servea' i.p.v. 'servae') fout gerekend, ongeacht of het woord door verkeerde spelling een andere betekenis krijgt.
- Hierbij worden letteromdraaiingen in medeklinkerpatronen (bijvoorbeeld 'approquinpare' i.p.v. 'appropinquare') evenmin fout gerekend, ongeacht of het woord door verkeerde spelling een andere betekenis krijgt.

Bij schoolexamens en eindexamens is het gebruik van een woordenboek *met* grammaticaoverzicht toegestaan.